

بنام خدا

روزنامه نگاری آنلاین

تهیه و ترتیب:

فیصل کریمی، استاد ژورنالیزم دانشگاه هرات

روزنامه‌نگاری و اینترنت

کامپیوتر و اینترنت، شیوه‌هایی نوینی در روزنامه‌نگاری از لحاظ داده‌پردازی، تولید و انتشار اخبار، پدید آورده‌اند.

به اصطلاح، رسانه‌های جدید، به مثابه رشته نوینی در صنعت رسانه ظهور کرده و فرصت‌های بیکران و همچنین تهدیدات زیادی را در عین حال برای روزنامه‌نگاری و روزنامه‌نگاران ایجاد کرده‌اند.

روزنامه نگاری و اینترنت

این رسانه، از نظر هدف، بی مرکز بوده و هیچ گونه حایلی مثل خبر پراکنی، کابل یا رادیو ندارد.

از سوی دیگر، هیچ واحد مرکزی ساختاری نیز وجود نداشته و به هر کس اجازه می دهد تا به این رسانه پیوسته و همین امر باعث ارائه قابلیت نامحدود دربرگیری اطلاعات نیز می گردد.

ظهور اینترنت

اینترنت یا شبکه‌ی شبکه‌ها، آخرین برگ ارتباطات در آستانه قرن بیست و یکم است. این سیستم که بزرگترین سیستم ارتباطی است که انسان تاکنون دست یافته، در بستر جنگ سرد متولد شد.

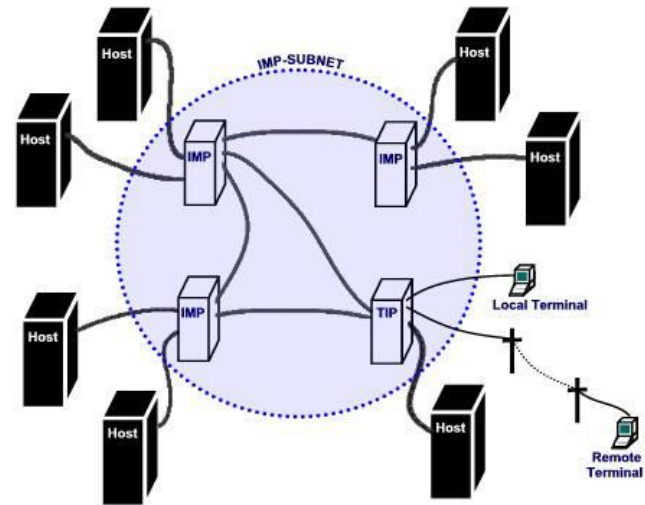
در واقع اسپوننتیک که نخستین ماهواره اتحاد جماهیر شوروی سابق در سال ۱۹۵۷ به فضا پرتاب شد، رقابت سختی بین دو ابرقدرت وقت جریان داشت و وزارت دفاع امریکا در واکنش به این اقدام، آژانس پروژه‌های پیشرفته پژوهشی یا آپارنت، را در سال ۱۹۶۹ تاسیس کرد و بنابر این آپارنت را می‌توان محصول جنگ سرد و پدر اینترنت دانست.

ظهور اینترنت

اینترنت که دوران طفولیت خود را با آرپانت سپری کرد، ابتدا قرار بود حافظ اطلاعات محرمانه نظامی امریکا در برابر حمله احتمالی هسته ای شوروی سابق باشد.

اما به تدریج در دهه ۱۹۸۰ به مفهوم امروزی آن فراگیر شد و در واقع در ماه مارس ۱۹۹۸ این تیم برنزی بود که خالق محیط موسوم به وب شد.

شیکاگو تریبیون: نخستین نسخه روزنامه آنلاین

در ماه مه سال ۱۹۹۲ روزنامه شیکاگو تریبیون آمریکا، نخستین روزنامه الکترونیک را با نام شیکاگو آنلاین به روی وب فرستاد.

از سال ۱۹۹۲، رسانه‌های آنلاین به طور خارق العاده بسط یافته و به تکامل رسیده‌اند. ولی باید دید؛ این فرزندان شیکاگو آنلاین را چه باید خواند و این رشد شگفت انگیز را چگونه معنا کرد؟

تعاریف روزنامه نگاری آنلاین

روزنامه الکترونیک، روزنامه آنلاین، روزنامه دیجیتال، نسخه دیجیتال و روزنامه سایبر همه واژه‌هایی است که امروزه بسیار معمول شده است و به جای هم به کار می‌رود.

هر چند برخی از این مفاهیم با هم متفاوت است، اما همه به پدیده جدیدی که می‌توان آن را مطبوعات دنیای مجازی نامید، اشاره می‌کند.

تعاریف روزنامه نگاری آنلاین

روزنامه نگاری الکترونیک (Electronic journalism):
روزنامه نگاری الکترونیک مدیریت داراییهای دیجیتال است.
منظور از الکترونیک در دانش ارتباطات، رادیو و تلویزیون است.

روزنامه نگاری دیجیتال (Digital journalism):

منظور از روزنامه نگاری دیجیتال، ذخیره کردن محتویات خبری اعم از متن، عکس، صدا و تصویر بر روی حافظه های دیجیتال از قبیل سی دی، دی وی دی، هارد دیسک، فلاپی دیسک یا فلش دیسک است.

تعاریف روزنامه نگاری آنلاین

روزنامه نگاری آنلاین (online journalism): منظور ارائه محتویات خبری اعم از متن، عکس، صدا و تصویر بر روی وب یا روزنامه نگاری در اینترنت است.

روزنامه نگاری سایبر (cyber journalism): شکل پیشرفته روزنامه نگاری آنلاین است که تعامل کاربر با دستگاه در آن به حداکثر رسیده است. روزنامه نگاری سایبر همان روزنامه نگاری آنلاین است که تلاش کاربر در آن به حداقل می رسد اما تلاش سیستم به حداکثر می رسد.

اتفاقی‌های تازه

1. حذف ماشین چاپ از حوزه تولید
2. تبدیل شدن محتوای نوشتاری به محتوای دیجیتال
3. محتوا که دیگر متن است منفرد نیست، فرامتن
4. بروز امکانات و مهارت‌های جدید در تولید محتوا

گذار پرشتاب و تحول تاریخی

برای نخستین بار در تاریخ، خبرها خارج از قلمرو روزنامه‌نگاری تولید می‌شوند
این پدیده بسیار مهم است. اکنون شاهد اخبار مستقلی هستیم که
دارند

جای خبرهای تجارت‌زده و سیاست‌زده را می‌گیرند (گفتمان تازه)

نوع چهارم روزنامه‌نگاری

روزنامه‌نگاری آنلاین با سه نوع دیگر روزنامه‌نگاری
رادیویی، تلویزیونی و نوشتاری
متفاوت است

سه مرحله در نوع چهارم روزنامه‌نگاری:

مرحله اول: موقعیت چند رسانه‌گی:

روزنامه‌نگار سایبر باید تصمیم بگیرد کدام فرمت و رسانه مناسب
است

مرحله دوم: پاسخ‌دهی به مخاطب:

چگونگی شخصی سازی پاسخ‌دادن حتی به یکایک مخاطبان

مرحله سوم: چگونگی بینامتنیت:

اتصال متن به متون دیگر و آرشیو از طریق هایپرلینک‌ها

مزایای روزنامه نگاری آنلاین

واقعیت آن است که رسانه های الکترونیکی دارای جذابیت ها و ویژگی های منحصر به فردی هستند که آنها را در رقابت با رسانه های سنتی در جایگاه بسیار والایی قرار می دهد.

روزنامه نگاری سایبر مزایای غیرقابل انکاری دارد، که بدون وجه به آنها نمی توان ابعاد تحولات برخاسته از آن را درک کرد.

مزایای روزنامه نگاری آنلاین

Online Journalism

- آزادی از زمان و مکان
- امکان دسترسی به ادبیات جهانی و اثر
- چند رسانه ای
- نزدیک بودن و بی واسطه گی
- پارادایم دو سویه گی
- امکان شخصی شدن
- نسل ها و کادر ها
- مشکل توزیع
- بوجود آمدن رقابت جدی بین رسانه
- تحول در مسیر آگهی
- آرشیو

آزادی از زمان و مکان

زمان و مکان هر دو در روزنامه نگاری آنلاین نابود شده اند، خواننده به محض تماس با منبع خبری در جهان سایبر در موقعیت بی زمانی و بی مکانی قرار می گیرد.

اختلاف ساعت با کشورها برای دسترسی به اطلاعات و همچنین فاصله مکانی با این کشورها هیچ مفهومی در روزنامه نگاری آنلاین ندارد. روزنامه های سایبر همیشه و لحظه به لحظه در معرض دید مخاطب قرار دارند .

آزادی از زمان و مکان

در روزنامه نگاری سایبر می توان پس از انتشار خبر در هر زمان و مکان اطلاعات تازه را به آن افزود و میزان انعطاف بسیار بالاست. در حالیکه در روزنامه نگاری سنتی پس از چاپ خبر در روزنامه یا پخش آن در بخش های خبری رادیو و تلویزیون امکان تغییر و اصلاح آن وجود ندارد .

نمونه ها:

خبر ۱۱ سپتامبر و بازداشت صدام حسین

ادامه ...

جغرافیا؛ همانگونه ذکر شد، در قلمرو روزنامه نگاری سایبر جان سپرده است. جغرافیای مخاطب در روزنامه نگاری سایبر یک جغرافیای جهانی و در روزنامه نگاری سنتی یک جغرافیای محلی است.

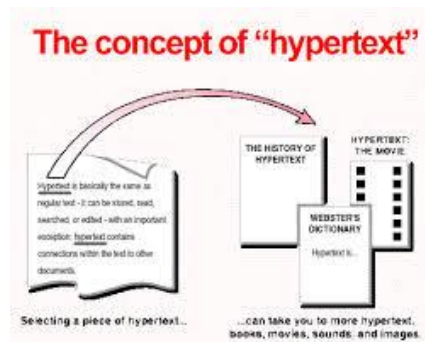
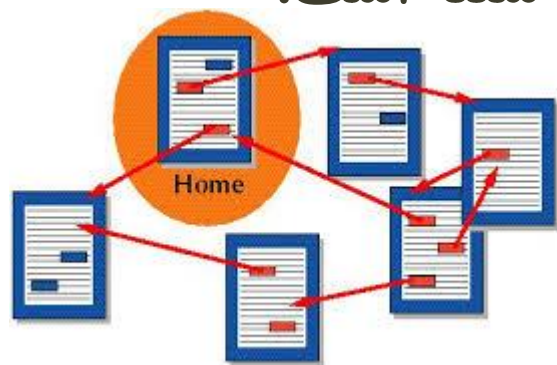
در ضمن برای رسانه‌های سایبر هیچ مشکلی در نظر توزیع هم وجود ندارد، نه برف، نه باران، نه کمبود وسایل نقلیه زمینی و دریایی و نه مشکل تنظیم ساعت ارسال نشریه با خطوط هوایی، هیچ کدام مطرح نیست.

امکان دسترسی به ادبیات جهانی واژه‌ها

فرامتنی (Hypertext) از دیگر مزایای روزنامه نگاری سایبر است. استفاده از این امکان، به معنی دستیابی مخاطب به ادبیات جهانی یک واژه است.

استفاده از این امکان، به معنی دستیابی مخاطب به ادبیات جهانی یک واژه است.

این امکان برای هیچ یک از روزنامه‌های نوشتاری حتی در آرشیو خودشان نیز متصور نیست و به یک رویا شسه است.

فرامتن از جذاب ترین وجوه رسانه های سایبر است.

همه کاربران رسانه های سایبر دیده اند که بسیاری از واژه ها در متون اچ تی ام ال با رنگ دیگری (غالباً آبی) به نمایش در آمده اند که اگر با ماوس بر روی هریک از این واژه ها کلیک کنیم، آنچه در عمل رخ می دهد، دستیابی به ادبیات جهانی آن واژه است .

استفاده از فرامتن به روزنامه نگاران سایبر از جنبه سندیت بخشیدن و معتبر ساختن آنچه گزارش می شود کمک به سابقه ای می کند.

متن یا text

متن جزء بنیادین و مهمترین مولفه روزنامه نگاری سایبر است.

کارشناسان معتقدند در مورد میزان لغات به کار رفته در صفحات وب محدودیت وجود دارد و کاربر پس از مطالعه ۳۰۰ الی ۴۰۰ لغت تمرکز خود را از دست داده و پس از خواندن ۶۰۰ الی ۸۰۰ لغت به طور کلی از مطالعه مطلب روی برمی گرداند.

لذا روزنامه نگاران جهان سایبر باید از طولانی نویسی خودداری کنند و به قول معروف جامع و مانع بنویسند.

انواع متون در محیط وب

متون در محیط وب به سه بخش تقسیم می شوند.
متون ایستا (static)، متحرک (moving) و لینک (link).
متون ایستا مشابه با متون چاپی هستند که قابل انتقال یا تغییر
نبوده و کاربر نیز نمی تواند تغییری در آنها ایجاد کند.

متون متحرک بیشتر در آگهی های تحت وب به کار گرفته می شوند
که ممکن است تغییر کرده یا از صفحه محو شوند و سپس مجدداً به
نمایش گذارده شوند.

Have a Great Weekend!

متن

بر روی لینکها نیز می توان کلیک کرد و به اطلاعات تازه ای دست یافت.

مفهوم فرامتن در اینجا معنا پیدا می کند. لینک ها معمولاً با رنگ یا فونت یا ظاهری متفاوت از متون ایستا متمایز می شوند و می توان بر روی آن کلیک کرد.

معمولاً با رنگ یا تزیینات مانند آندرلاین از متن پیوند نشده متمایز می شود.

عکس ها

بدون شک یک عکس مرتبط و با کیفیت خوب، خبر را چه در دنیای مجازی و چه در یک روزنامه چاپی برای خواننده جذاب تر و خواندنی تر می کند.

لذا یک خبرنگار حوزه‌ی سایبر همیشه باید دوربین دیجیتالش را به همراه داشته باشد تا از رویدادهای مورد نظرش عکس تهیه کند.

نکته بسیار مهم در مورد عکس هایی که همراه با خبرها منتشر می شوند، آن است که ابعاد و حجم آنها نباید آن قدر زیاد باشد که بارگذاریشان بر روی صفحه وب را کند و بازدیدکننده را خسته کند.

انواع عکس در محیط وب

دسته اول عکس های مجزا و مستقل هستند که معمولا همراه با متن خبر به کار می روند و برای توضیحشان از زیرنویس یا یک فایل صوتی کمک گرفته می شود.

دسته دوم به Slide show معروف هستند. منظور از این اصطلاح مجموعه ای از عکس هاست که به طور خودکار و پشت سرهم به نمایش درمی آیند و قبل از نمایش هر عکس پیش نمایش آن قابل مشاهده نیست.

انواع عکس در محیط وب

اما دسته سوم گالری نام دارد که در قالب آن مجموعه ای از عکس ها به صورت پیش نمایش و در ابعاد کوچک در صفحه وب به نمایش درمی آیند و کاربر با مشاهده و انتخاب هر کدام از آنها می تواند تصویر کامل را با جزئیات بیشتر مشاهده نماید.

در گالری مجموعه ای از عکس ها به نحوی نمایش داده می شوند که کاربر اجازه انتخاب عکس داشته باشد.

گرافیک

برای تشریح بهتر ماقع استفاده کنید، اگر نقشه ای جغرافیایی به کار ببرید یا به مدد آن انواع جداول اماری مقایسه ای ادعاهایتان را ثابت کنید، به بهترین نحو از امکانات گرافیکی جهان روزنامه نگاری سایبر استفاده کرده اید.

اما گرافیک هم در فضای مجازی دارای یک تقسیم بندی سه گانه است. ثابت و ایستا، متحرک و جلوه های تصویری یا تلفیقی از هر دو .

انواع گرافیک در محیط وب

گرافیک ثابت و ایستا حرکت نمی کند و نمی توان بر روی آن کلیک کرد. این نوع گرافیک ممکن است حاوی اجزای مختلفی اعم از عکس و متن باشد.

گرافیک متحرک به صورت انیمیشن بوده و ممکن است حاوی اطلاعات جانبی باشد که می توان با کلیک کردن بر رویشان به جزئیات بیشتری پی برد و یا ممکن است شامل سکانس های قابل کلیک شدن درون انیمیشن باشد .

صدا

صدا در محیط وب هم انواع مختلفی دارد:

۱- صدای **Instant** یا فوری تنها بازخود عملی است که کاربر در برخورد با صفحه وب انجام می دهد. به عنوان مثال می توان یک صفحه وب را به گونه ای طراحی کرد که در صورت کلیک کردن بر روی یک دکمه خاص صدای بیب شنیده شود.

۲- صدای **Looping** یا تکرار شونده یک قطعه صداست که در صورت بالا آمدن صفحه وب به صورت پشت سرهم پخش می شود.

صدا

۳- صدای غیر تکرار شونده یا **Non-looping** است که تنها یک بار پخش شده و به طور خودکار تکرار نمی شود. معمولا در سایتهای خبری این نوع صدا به کار گرفته می شود. در صدای حلقه وار، حاشیه صدا بدون پایان تکرار می شود .

این نوع صدا قابل کنترل است یعنی کاربر می تواند صدا را قطع یا آغاز کند و یا کم و زیاد کند و یا غیر قابل کنترل .

ویدئو

استفاده از تصاویر ویدئویی برای تکمیل یک خبر اگر چه از بدیع ترین جلوه های استفاده از قابلیت های روزنامه نگاری سایبر به حساب می آید،

اما باید توجه داشت اگر فرد از اتصال اینترنت پرسرعتی برخوردار نباشد، وقت خود را برای تماشای ویدئو صرف نخواهد کرد.

تعامل با کاربر

اولین و شاید هیجان انگیز ترین ویژگی روزنامه نگاری آنلاین دو طرفه بودن یا تعاملی بودن آن است.

در روزنامه نگاری آنلاین مبحثی به نام دروازه بانی خبر به ضعیف ترین حالت خود تبدیل می شود و به جای یک منبع خبری منابع متعددی خبری وجود خواهند داشت که می توانند به خواننده و مخاطب قدرت انتخاب بیشتری بدهند .

در این حالت، این مخاطبان اند که می توانند بر جریان انتقال اخبار و اطلاعات کنترل بیشتری پیدا کنند.

نزدیک بودن و بی واسطه گی

- یکی دیگر از ویژگی‌ها و مزایای روزنامه نگاری آنلاین این است که بین تولیدکننده (روزنامه نگار آنلاین) و مصرف کننده یا همان و مخاطب هیچ واسطه‌ای وجود ندارد و این چیزی شبیه به ارتباط چهره به چهره است.
- به عبارت دیگر، هر دو طرف، همیشه به هم دسترسی دارند و امکان پس فرست هم به طور لحظه به لحظه برای طرفین موجود است. در چنین حالتی کاربران رسانه های سایبر به راحتی در مورد آنچه خوانده اند نظرمی دهند.

پارادایم دو سویه گی

خیابان روزنامه نگاری آنلاین دوطرفه است. یکی از هیجان انگیز ترین ویژگی روزنامه نگاری سایبر، پارادایم دوسویه گی یا دو سویه بودن رسانه های سایبر و تعاملی بودن آنها است.

همانطور که مسیر اطلاعات از سوی روزنامه امتداد می یابد، مسیر دیگری هم برای مخاطب هست تا اطلاعات خود را برای رسانه ارسال کند.

پایائی و جنبه تکمیلی متن

○ متون هیچگاه در رسانه های سایبر از بین نمی روند و این محصول فرامتن است.

به دیگر زبان، کهنگی خبر و آرشیو شدن آن که پدیده ای رایج در روزنامه نگاری سنتی است، اصلا در رسانه های سایبر وجود ندارد و متن در رسانه های سایبر حالت پایا دارد و همه چیز همیشه در دسترس است.

مخاطب با بهره گیری از پیوند ها، اطلاعات را از میان منابع نامحدودی که در اینترنت وجود دارد به دلخواه انتخاب می کند.

ادامه ...

در نشریات مکتوب امکان دسترسی سریع به داده ها وجود ندارد.

این نشریات برای تکمیل یا تصحیح اخبار و گزارش های خود باید تا انتشار شماره بعدی حداقل یک روز برای روزنامه ها صبر کنند، در حالیکه نشریات اینترنتی می توانند هر لحظه با رجوع به سایت های دیگر و یا بخش های دیگر سایت، داده های خود را تکمیل یا تصحیح کنند.

نسل ها و کادر ها

نسل جوان امروزی روزنامه خوان نیست. زندگی او به رسانه های دیجیتالی و به خصوص به کامپیوتر گره خورده است.

از دیگر سو کهنسالان نیز به تدریج از خط خرید روزنامه ها خارج می شوند، بی آنکه جایگزینی برای آنها پیدا شود.

کادر رسانه سایبر هم با رسانه معمولی تفاوت دارد. کادرهای رسانه های سایبر باید تخصص های ویژه داشته باشند. شغل هایی مانند: دبیر وب، ایدیتور ویدیویی، طراح مولتی میدیا، مسوول وب و هماهنگ کننده آنلاین جزو این مشاغل است.

مشکل توزیع

در گذشته یکی از معضلات عمده روزنامه نگاری سنتی توزیع و رساندن نشریه به مخاطب بوده است.

برف و باران، شرایط اجتماعی و فاصله تا مراکز چاپ از جمله نکاتی بودند که سبب بوجود آمدن مساله توزیع می شدند که این مشکل در روزنامه های آنلاین از بین رفته است.

امروز با حذف سیستم توزیع سنتی، این پدیده در حد یک انقلاب تغییر کرده است.

مهم تر از آن حذف شدن عنصری به نام کاغذ است که علاوه بر صرفه جویی های اقتصادی به محیط زیست نیز صدمه وارد نمی شود.

تحول در مسیر آگهی

از آن جایی که یکی از اهداف رسانه ها برای خودکفایی و استقلال، آگهی می باشد، بستر اخذ آگهی برای مشتری دچار تحول اساسی شده است.

در رسانه های نو، آگهی و تبلیغات همراه با فیلم، صدا و تصویر و موسیقی، مخاطب را به خود جلب می کند و تنوع در رنگ ها و تصویر جاذبه بسیاری را در مسیر آگهی ها ایجاد می کنند.

آرشیو

با وجود روزنامه های آنلاین، دستیابی به آرشیو، هزاران بار افزایش می یابد.

آرشیوهای آنلاین حجم بسیار کمی دارند و فضای اشغال شده در مقایسه با روزنامه های کاغذی بسیار اندک است.

در حالی در روزنامه نگاری سنتی امکان دسترسی مخاطب به آرشیو وجود ندارد.

تشکر و سپاس از توجه تان

